

MATERIAŁY
DO HISTORII
DRUKARSTWA I KSIĘGARSTWA
MATERIAŁY
DO HISTORII DRUKARSTWA I KSIĘGARSTWA
W POLSCE.

MATERYAŁY
DO HISTORJI
DRUKARSTWA I KSIĘGARSTWA
W POLSCE

wydał

Dr. Artur Benis.



W KRAKOWIE,

W Drukarni »Czasu« Fr. Kluczyckiego i Sp.

pod zarządem Józefa Łakocińskiego.

1891.

9633

III



1,50

X-38057
9633

III

Ca. 2.1



MATERIAŁY DO HISTORII DUKARSTWA I KSIĘGARSTWA W POLSCE,

wydał

Dr. ARTUR BENIS.

II.

Inwentarze bibliotek prywatnych (1546 — 1553).



Inwentarze księgarń Unglera i Scharffenberga, wydane przez nas w pierwszej seryi »Materiałów,« nastroczają jako dane statystyczne nie małe braki i łatwo czytelnika na złudne wprowadzić mogą manowce.

Przedewszystkiem podnieść tu wypada, że ów i liczbą i treścią poważny zasób 18 przeszło tysięcy tomów, z których snadnie dałby się ułożyć panteon wiedzy XVI wieku, nie reprezentuje bynajmniej całego zapasu książek, którym około roku 1550 mogło rozporządzać krakowskie księgarstwo.

Współcześnie z księgarniami Floryana Unglera i Macieja Scharffenberga istniała jeszcze w Krakowie trzecia wielka księgarska i drukarska oficyna, trudniąca się pod kierunkiem Barbary, wdowy po Hieronimie Wietorze, nakładem łacińskim i polskim tejsamej niemal kategoryi, co i nakład Unglera.

Inwentarza tej księgarni, mimo usilnych i skrzętnych poszukiwań, nie udało nam się odszukać, nieznanym więc na razie pozostać musi rozmiar jej składów. Wnioskując atoli według znanych bibliografii na-

kładów Wietora, oraz stosunku, jaki podówczas księgarnie pomiędzy własnym a obcym nakładem utrzymywać zwykły, ocenilibyśmy go na 3000 — 4000 tomów.

Ale nie dosyć na tem. Oprócz tych trzech powyżej wymienionych potężnych księgarń i drukarni rozwija i utrzymuje się w Krakowie kilka mniejszych księgarń nie pozostających w połączeniu z drukarniami, oraz cały szereg kramów z książkami (Marcin — nie Mateusz — Siebeneycher, Jan i Paweł Heliczowie, Abraham, Tyrlikowski i t. d.), których składy obejmowały po 200 do 300 tomów. W przybliżeniu możnaby więc ocenić zapas książek, nie wliczając w to często bardzo obszernych bibliotek prywatnych, znajdujących się w Krakowie w połowie XVI wieku, na co najmniej 26,000 tomów. Zbyt by atoli był pochopny wniosek, gdyby i liczbę i jakość tych dzieł rozpatrywać chciano jedynie ze stanowiska lokalnych potrzeb, i zbytby to pochlebne dało wyobrażenie o zamięłowaniu, jakie lud krakowski żywił do czytania, i o guście, którym się kierował w wyborze swej lektury.

Zakres działania księgarń krakowskich rozpromieniał się daleko ponad ograniczony zbyt miejscowy w Krakowie lub nawet w Małopolsce. Krakowskie księgarnie odgrywają przez cały prawie wiek XVI rolę dzielnych pionierów cywilizacji zachodniej, łacińskiej na wschód i na południe. Książka była tutaj bardzo ważnym artykułem eksportowym, a Kraków pełnił dla Polski i Węgier funkcję targu wywozowego, podobnie jak Frankfurt, a od początku XVII wieku Lipsk dla Niemiec. Filie krakowskich księgarzy spotykamy we Lwowie,¹⁾ potem w Warszawie, a Siedmiogród i Węgry, które swą pierwszą węgierską książkę i najcelniejszego drukarza Polsce zawdzięczają, wielkim, jak świadczą akta radzieckie krakowskie, towaru literackiego były konsumentem.

W Małopolsce rościło się nadto wielu wędrownych księgarzy pokątnych. Bibliopola vagus, łączący w sobie często charakter protestanckiego ministra i włóczęgi-predykanta, na pół kolporter, na pół agitator, jest charakterystyczną a owej epoce właściwą figurą, której ślady, o ile z prawem wchodziła w kolizję, niejednokrotnie można napotkać na kartach ksiąg biskupich i radzieckich.

Z punktu widzenia badań historyczno-literackich, oczywiście ma największą wagę oznaczenie tego, co sprzedawano, a więc i czytano w Krakowie, w siedzibie szkół, dworu i ognisku polskiej cywilizacji.

¹⁾ Por. Łoziński Wład. Leopoldina. Kwart. hist. 1890. III.

Otóż w tej mierze dają inwentarze, poprzednio opublikowane, materiału częścią za wiele, a częścią za mało.

Dają go za mało, bo wielkie księgarnie, jak wykazaliśmy, nie były jedynym źródłem, które zasilało książką warstwę czytającą, a z drugiej strony mieszczą w sobie te spisy pewną jakościowo i ilościowo bliżej nam nieznaną masę książek, przeznaczonych dla zagranicznych czytelników. Same cyfry inwentarzy nie pomnożą więc w tym kierunku niczem naszej wiedzy.

Nagi fakt, że ten lub ów księgarz miał w swoim magazynie kilka egzemplarzy jednego a kilkaset egzemplarzy innego dzieła, nie dowodzi jeszcze niczego. Przemawiać może on do nas jako objaw, że książka ta liczy się do najmniej poszukiwanych, że księgarzowi, który na podstawie błędnej znajomości upodobań czytelników tak obficie się w nią zaopatrzył, cały zapas został na składzie jako bezpożyteczny balast, — z równem atoli prawem ten sam fakt wprost przeciwnie może zrodzić wnioski: wielka liczba egzemplarzy jest właśnie dowodem silnego popytu. Setki tomów dzieł Erazma z Rotterdamu nie są towarem zależalym, makulaturą, ale właśnie najpokupniejszym i najpoczytniejszym artykułem zbytu, bo Erazm jest w modzie, Erazma każdy kupuje i każdy go czyta.

Prawdopodobieństwa logicznego nie można ani jednemu ani drugiemu rozumowaniu odmówić, niezawodny zaś jego sprawdzian znajdujemy właśnie w źródłach obecnie publikowanych: w katalogach prywatnych księgozbiorów, i małych, na odrębną sprzedaż liczących kramów księgarskich.

One bowiem wskazują nam już nie owe książki, które kupić było *można*, nie to, co czytelnik polski *mógł* w ręce dostać, ale dają nam wprost i bezpośrednio obraz tego, co wówczas *rzeczywiście* czytano, i na czym się kształcono.

Księgarstwo i drukarstwo dawało w wieku XVI. bardzo obfite zyski. Wielcy nakładcy, Koburger, Aldus, Froben, liczyli się do najbogatszych kupców w Europie, ale ryzyko połączone z takim na wielką skalę prowadzonym interesem było olbrzymie. Konkurencja była bardzo wielka, a wśród zamętu umysłów i chaosu pojęć, wypierała jedna książka drugą pędzej, niżby nam się to teraz wydawać mogło.

Historia nakładu dzieł Arystotelesa, Św. Augustyna i Św. Tomasa z Akwinu daje nam tego najjaskrawszy przykład. Dzieła ich wychodzące rok w rok w kilkunastu nieraz edycjach, ustępują prawie jakby za skinieniem różczki czarnoksiężkiej około roku 1520, a ich miejsce zabierają *Graeculi, homines Erasmi*, jak ich z przekąsem starsi humaniści nazywali.

Łatwo się więc wśród tego wiru nakładowego zdarzyć mogło, że taki Ungler, straciwszy chwilowo styczność z ciągle fluktującym popytem rynku literackiego, mógł się przespekulować na jednym lub drugim nakładzie, który się sprzedać nie dał, a który na składzie mimo to trzymano.

Inaczej rzecz się ma u drobnych księgarzy, którzy tak wówczas jak i zawsze to tylko w kramie swym utrzymywali, na co zawsze się pewny odbiorca znachodził, i dla tego też inwentarz takiej drobnej księgarni, np. sławetnego pana Szymona Tyrlikowskiego, szczególną dla nas posiada ważność.

Nasuwa się tu atoli nowa kwestya, której pominięcie byłoby grubym błędem metodologicznym, a która się niestety nie da pomyślnie rozwiązać.

Jestto stosunek liczebny pomiędzy inwentarzami zawierającymi książki, a inwentarzami, które w tym kierunku żadnych nie wykazują zasobów, celem wykazania jaki procent ludności w ogóle książki kupował.

Pozornie najodpowiedniejszy ku temu celowi środek: zestawienie cyfrowe stosunku odnośnych inwentarzy, dałby rezultaty o wartości aż nadto wątpliwej, a to z tego prostego powodu, że nie wszystkie masy spadkowe po mieszczanach ulegały inwentacyi.

Kraków rządził się jak wiadomo prawem magdeburskiem. Inwentacya szczegółowa odbywała się więc tylko wtedy, jeśli tego domagali się albo spadkobiercy, celem późniejszego podziału spadku, albo też wykonawcy ostatniej woli zmarłego, chcąc wyłączyć z masy spadkowej działy dla nieletnich dziedziców, lub też w innych prawno-prywatnych celach. Jasną zaś jest rzeczą, że zdeterminowanie stosunku spadków inwentowanych do nieinwentowanych napotyka na nieprzeparte trudności i przeszkody.

Z inwentarzy wpisanych w księgi ławnicze i wójtowskie zawiera około 40% książki. A są to inwentarze spadkowe po kupcach, dostojnikach miejskich, lekarzach, prawnikach, słowem po patrycyacie i inteligencji.¹⁾ W inwentarzach po cechowych rękodzielnikach (mechanici) wyjątkowo tylko zdarzało nam się spotkać z książką.

Zasada oszczędności miejsca spowodowała nas, żeśmy z inwentarzy spadkowych wyłączyli wszystkie inne spisy nie stojące w bezpo-

¹⁾ Zaznaczamy tu charakterystyczny szczegół, że w inwentarzu po Janie Śliwie, bardzo zamożnym, zajęтым i wstawionym prokuratorze (dzisiejszy adwokat), zmarłym prawie równocześnie z W. Chodorowskim, który tak doborowy prawniczy księgozbiór po sobie pozostawił, nie znaleźliśmy ani jednej książki.

średnim związku z właściwym przedmiotem naszych badań, pominięto więc rejestra sprzętów, szat, towarów, argenteryi, mebli i t. d.

W końcu pozwolimy sobie, zbytecznie może, zwrócić uwagę na to, że inwentarze oznaczone imionami Tyrlikowski i Scharfenbergowa nie są spisami prywatnych księgozbiorów, ale kramów książkowych.

Co do metody wydawniczej, opisu ksiąg, które nam dostarczyły niniejszych źródeł etc., odwołujemy się do słów wypowiedzianych we wstępie do I. części »Materiałów«.



I.

1546. Feria tertia post festum Sti Martini¹⁾.

Inventarius rerum D. Venceslai.

Ad instigationem honoratorum Georgii Sthrus, scabini Cracc. et Servatii Blasko executorum testamenti honorati olim Venceslai artis medicinae mgri, res eiusdem Dni Venceslai, morte illius derelictae, sunt in domo dominae Catherinae, ipsius domini Venceslai derelictae viduae officiose inventae et conscriptae.

Libri:

1. Imprimis Practica Valesci²⁾ liber
Item Comediarum Plauti liber
Liber de verbo mirifico
Allmasoris³⁾ liber novus
5. Opera Angeli Policiani in uno codice
Epistola Ovidii
Liber magnus graecis litteris exaratus
Cornu copiae⁴⁾
Philonis Alexandrini liber
10. Opus epistolarum Divi Hieronimi
Novus orbis regionum
Consilia mgri Bartholomei Montagnensis⁵⁾
Erasmi Roterodami Chiliada
Augustini Dati Senensis Opera in uno volumine

¹⁾ 16 Listopada 1546. ²⁾ Valescus de Torrento. Practica Medicinae.

³⁾ Rhases Abubecrus Mohammed: Liber ad Almansorem, liber divisionum de iuncturis, de morbis, antidoto, etc.

⁴⁾ Perotti Nicolai: Cornu copiae seu linguae latinae auctarium.

⁵⁾ Bartholomeus de Montagno: Consilia medica.

15. Pedacii Dioscori ¹⁾ liber
 Liber Pauli Aeginete ²⁾ medici
 Mezue cum expositione Nundini ³⁾
 Liber graecis litteris scriptus
 Liber bibliorum parvus
20. Lucianus bellus ⁴⁾
 Marci Gatinaris ⁵⁾ liber
 Suetonius Tranquillus
 Liber paradoxorum medicine
 Methodus Galeni
25. Liber Ettii Antiochini ⁶⁾ medici
 Liber hebraeis litteris exaratus
 Commentarii Philipi Beroaldi ⁷⁾
 Liber litteris hebraeis scriptus
 Auli Gellii noctium atticarum opus
30. Liber Avicenne
 Vocabularius graecus
 Novum instrumentum ⁸⁾ ex Erasmo Roterodamo
 Liber de accentibus et ortographia
 Margarita philosophica
35. Pauli Ricii in Psalmos
 Liber epistolarum diversorum philosophorum
 Liber Anasthasii de variis quaestionibus
 Propositiones ex omnibus Aristotelis libris
 Liber Herbarum
40. Justini ⁹⁾ Historia
 Siculi ¹⁰⁾ antiquarum lectionum commentarius
 Liber graecis litteris scriptus
 Erasmi Roterodami Epistolae
 Cornelii Celsi medici opus
45. Constantini Lascari Pisentini greci
 Tacreni ¹¹⁾ sanitatis

¹⁾ Pedacii! sic. zam. Pedanii Dioscoridis.

²⁾ Paulus Aegineta, De re medica libri VII. (Tłómaczenie łacińskie wyszło dopiero w r. 1552.)

³⁾ Johannes Damascenus Mezua (medic.)

⁴⁾ Sic! czy nie Lucanus: De bellis? ⁵⁾ cf. 594.

⁶⁾ Aettii Amideni, quem alii Antiochinum vocant, medici clarissimi: De cognoscendis et curandis morbis (1534 Ven. 1535 Basil.)

⁷⁾ In autores antiquos, albo: Commentationes in Suetonium.

⁸⁾ Instrumentum. sic. zam. Testamentum.

⁹⁾ Justini Historiarum libri II.

¹⁰⁾ Siculus Jul. (Simon?) ¹¹⁾ Tacreni?

- Galenus De affectis liber
 Gaitanus coeli et mundi. ¹⁾
 Liber de arcanis catholicae veritatis
50. C. Plinii historiarum liber
 Theodorici egloge graece
 Commentarius in Ciceronis officia
 Ecclesiastes Erasmi Rotherdami
 Liber ciuiliū bellorum ex Arpiano Alexandrino
55. Liber graecus in medicinis
 Auctarium sellectarum Erasmi
 Disputatio Christiani cum Iudeo germanice scripta
 Prima pars Plinii
 Hieronimi aureola
60. Pauli Ricii
 Fabricii Capitonis ²⁾
 Tabula motuum in pargameno ³⁾
 Enchiridion ⁴⁾ Erasmi
 Nicolai Episcopi sententie
65. Opuscula Joannis Raichlin
 Donationes, quae Constantini privilegium dicuntur
 Isagoge Joannis ⁵⁾ in medicina opusculum
 Divinarum scripturarum libellus graecus
 Libellus alphorismi ⁶⁾ Ippocratis
70. In proverbis Salomonis annotationes
 Radices hebraice cum derivatis
 Grammatica in hebraicam linguam Sebastiani Mosteri
 Introductio in Ptolomei cosmographiam
 Psalmorum paraphrastica interpretatio
75. Novum testamentum graecis litteris excussum
 Libellus graecis litteris scriptus
 Ciceronis Epistolae familiares
 Libellus Simphoriani Camperii
 Erasmi Roterodami Lingua
80. Apophthegmata Varini Michaelis
 Libellus parvus hebreis litteris excussus
 Libellus declinationum nominum hebraicorum
 Modus orandi Erasmi

¹⁾ De coelo et mundo Aristot.

²⁾ Grammatica Hebraica. ³⁾ Blanchini Joannis. ⁴⁾ Militis christiani.

⁵⁾ Mezuae. ⁶⁾ Alphorismi sic! Aphorismi.

- Epiton Liber graecus
 85. Baptiste Mantuani ¹⁾
 Aphorismi Ipocratis
 Imago divi Hieronimi in cortina
 Cosmographiae tres in tela depicte, una maior, minores vero due.

Advoc. Crac. 59. pag. 404.

II.

Feria V. post Reminiscere 1548²⁾)

Inventarius rerum olim Sophiae, Mathiae Grithnik relictæ viduæ.

- Volumen officiorum Ciceronis
 90. Statuta variarum provinciarum in pargameno
 Postilla Erasmi Roterodami
 Expositiones in Orationes dominicales Erasmi
 Psalterium polonicum
 Enchiridion militis christiani ³⁾
 95. Farrago Hermannii
 Novum testamentum recognitionis Erasmi
 Registrum exactionum duorum grossorum alias *poradlne* districtus
 Cracoviensis.
 Item districtus Leloviensis
 Regis Sigismundi Statuta ⁴⁾
 100. Sortilegia
 Tabulae cum figura Beatae Virginis ⁵⁾ minores duae et tertia maior
 Figura misericordiae
 Tabula cum figura trium regum
 Tabula cum figura Mariae Magdalenae
 105. Tabula cum figura pueri in capitis osse decumbentis
 Tabula magna cum figura coenae domini

Advoc. Cracc. 61. p. 65.

¹⁾ Eclogae?

²⁾ 2 Marca 1548. ³⁾ Erasmi Rotterodami. ⁴⁾ Wieter 1521?

⁵⁾ Wszystkie obrazy były schowane in cista.

III.

1548. Feria III. infra oct. Corp. Christi. ¹⁾

Inventarius rerum olim Długoszowa.

Cronica bohemicalis

Imago Sta Annae in osse.

Advoc. Cracc. 61. p. 200.

IV.

1548. Feria IV. die decollations Sti Johannis. ²⁾Inventarius rerum Venceslai Chodorovski ³⁾

Volumina maiora 14

110. Minora vero 3, et

Volumen scriptum occasione variarum sententiarum.

Ex quibus voluminibus Seraphin Jasker ⁴⁾ aliquot volumina allegabat esse sua propria, post mortem patris se concernentia, prout: Digestum vetus volumen 1.

Codex

Digestum novum

115. Infortiatum

Claudi Ptolomaei

Authentica

Institutiones imperiales

Speculum Saxonum in papiro impressum

120. Speculi Saxonum in pargameno volumina duo, ex quibus etiam unum Seraphin Jasker esse suum asseruit.

Volumina 22 maiora et minora ex quibus Seraphin Jasker Calepinum et

¹⁾ 5. Czerwca 1848.²⁾ 29 Sierpnia 1548.³⁾ Waclaw Ch. był konsulem miejskim i jak świadczą akta radzieckie, bardzo zamożnym i poważanym zawodowym prawnikiem.⁴⁾ Serafin Jaskier był synem Mikołaja Jaskiera, pisarza miejskiego, wsławionego tłumaczeniem Zwierciadła Saskiego na łacinę (1535.).

Cronicam Polonorum ¹⁾ asserebat esse sua propria.

Item Volumina duo

125. Volumina in armario 10 maiora et 28 minora,
Volumina parva 11.

Advoc. Cracc. 61. p. 314.

V.

1548. Feria IV. ipso die Marci ²⁾

Inventarius rerum Ursulae Volffowa.

Epistolae Ciceronis

Fabulae Aesopi

Advoc. Cracc. 61. p. 522.

VI.

1548. Feria post Alexi ³⁾

Inventarius rerum Heduigis Guldensternowa.

Biblia germanica exarata et

130. Aliquot opera germanica

Advoc. Cracc. 61. p. 529.

VII.

1549. Feria post Valentini. ⁴⁾

Inventarius rerum Bernhardi Thuk ⁵⁾

Libellus graece scriptus

Alius germanicus.

Advoc. Cracc. 62. p. 47.

¹⁾ Mathias de Miechov.

²⁾ 25. Kwietnia 1548.

³⁾ 19. Lipca 1548.

⁴⁾ 19 Marca 1549.

⁵⁾ Thuk był bardzo bogatym kupcem.

VIII.

1549. FERIA sexta post dominicam Judica ¹⁾

Inventarius rerum Galczina ²⁾

Ad instigationem Bartholomei et Jacobi Schaffemberck tutorum filiae minorennis olim Mathiae Schaffemberck ex Helena Galczina prognatae, res eiusdem olim Helenae Galczina in parva testudine domus Galczinska, in platea hospitali ³⁾ iacentis, depositae sunt officiose conscriptae:

Imprimis exemplaria non ligata infranotata:

- Questiones musices Spangenbergii exemplaria 16.
 Dyalogi Moselani ⁴⁾
135. *Marcholti* polonici exemplaria 41.
 Epistolarum Ciceronis breviorum 30.
 Proverbiorum Salomonis exemplaria 19.
 Formularum puerilium ⁵⁾ 12.
 Computus Spangenbergii 15.
140. Tabulae Moselani ⁶⁾ 36
 Orationum Polonicalium exempl. 109.
- 141 a. Summarii Computus 10.
 Rudimenta Lupulli ⁷⁾ ex. 1.
 Algoritmi lineales ⁸⁾ 14.
 Meditationes polonicae 10.
145. Philosophiae Alberti Magni ex. 16.
Varvasz 54.
 Vita Christi polonica ⁹⁾ exemplaria 9.

¹⁾ 12 Kwietnia 1549.

²⁾ Wdowa po księgarzu krakowskim Macieju Scharffenbergu, zwana Galczanką i Galczyńską po rodzicach.

³⁾ Platea hospitalensis, Ulica szpitalna.

⁴⁾ Petri Mosellani Protegensis: Dialogi.

⁵⁾ Sebaldus Heyden: Formulae colloquiorum puerilium germ. polon. ungar. 1535?

⁶⁾ Tabulae de schematibus et tropis rhetor. ⁷⁾ Rudimenta Grammatices.

⁸⁾ Johannes de Łanczut? Algorithmus linealis. ⁹⁾ Baltazar Opeć.

Ligata:

- Precum maiorum exemplaria 14.
 Minorum 11.
 150. Rudimenta grammatices 1.
 Trivius grammatices 1.
 Paraneses ¹⁾ 1.
 Precationes ex psalmis exemplar 1.

In cista exemplaria non ligata:

- Paedagogiorum Borbonii ²⁾ ex. 4.
 155. Advocati cum plebano ³⁾ ex. 3.
 Questiones musices 11.
 Grammatices Johannis Honteri 6.
 Orationum Demosthenis ⁴⁾ ex. 10.
Marcholti 5.
 160. Orationum pro Marco Marcello 13.
 Ciceronis De partitione oratoria 2.
 Dialectices Bilicani 1.
Kucharstwo ⁵⁾ 1.
 Syntaxis Erasmi 1.
 165. Orationum *Orzechowski* 3.
 Comoediae Humuli ⁶⁾ 7.
 Dialogorum Moselani 3.
 Comoediae Acolasti ⁷⁾ Polonicum ex. 1.
 Dictionarius Mormelii 1.
 170. Comediae Didascolos ⁸⁾ 3.
 Summarius computus ⁹⁾ 7.

¹⁾ Christianae Blasii.

²⁾ Nic. Borbonius: Paedagogium seu morum puerilium praecepta Christiana. 1542.

³⁾ Mik. Rej. Rozmowa wóta z panem a plebanem?

⁴⁾ Oratio de pace. W tłumaczeniu łacińskim Maryckiego.

⁵⁾ W poprzednich inwentarzach nazwane: Kuchmistrzostwo.

⁶⁾ Łacińskie tłumaczenie nieznaney już dziś w oryginale holenderskiej komedyi, której autorem był Piotr Diesthemius.

⁷⁾ Nieznana dziś polska komedya. Zapewne tłumaczenie łacińskiej komedyi Wilhelma Gnaphaeusa, O synu marnotrawnym.

⁸⁾ Autorem tej komedyi był Jac. Zovitius Bredanus.

⁹⁾ Ex variis computibus recollectus. Mathias Scharffenberg.

- Musices Legnica ¹⁾ 4.
 Orationum Fritii 5.
 Sententiarum ex comoediis Plauti ex. 1.
 175. Comoedia *Humuli* polonialis 1.
 Epistolarum Sturmii ex. 1.
 Orationum Fricii ²⁾ exempl. polonica 3.
 Epistolarum Hieronimi 5.
 Ciceronis De amicitia 9.
 180. Philosophia Alberti Magni 5.
 Sintaxis Philippi ³⁾ 2.
 Orationum Cromeri 5.
 Algorithmus Lanczuth ⁴⁾ 9.
 Comoediae Ovis perdita ⁵⁾ 2.
 185. Dialectica Spangenbergii.
 Restitutionis doctrinae Christianae ex. 5.
 Epistolarum collaudatoriarum ⁶⁾ 12.
 Rudimentorum Lupuli 4.
 Orationum *Orzechovsky* exempl. polonica 3.
 190. Computus novi 2.
Varvasz ⁷⁾ 1.
 Epistolarum Ciceronis breviorum 1.
 Pharrago iuris 1.
 Formularum quotidiani sermonis ex. 5.
 195. Formularum puerorum 8.
 Orationum *Orzechovsky* exempl. latina 12.
 Fabule Aesopi maiores 1.
 Distichorum Michaelis ⁸⁾ 8.
 Computus Spangenbergii 4.
 200. Sintaxis Lupuli 2.
 Schemata Mosellani ⁹⁾ ex. 7.
 Plutarchi De educandis pueris 6.
 Orationum Fritii 3.

Ligata:

- Argumenta novi testamenti 1.
 205. Metamorphosis Ovidii 1.
 Methodus confessionis 2.
 Missale Carmelitarum 1.

¹⁾ Georgius Libanus Lignicensis: De laudibus musices.

²⁾ Modrzewski. ³⁾ Melanchtonis. ⁴⁾ Algorithmus linealis Johannis de Łańcut.

⁵⁾ Autorem tej komedyi był Zovitus.

⁶⁾ Georgius Libanus Lignicensis: Epistola collaudatoria graeco-latina,

⁷⁾ Reja? ⁸⁾ Michael Verinus: Disticha de moribus. cf. 80.

⁹⁾ Mosellani Protegensis, Tabulae de schematibus et tropis.

- Paranesis 1.
 Dictionarius Mormelli ¹⁾ 1.
 210. Trivius grammatices 2.
 Formularum Terentii ²⁾ 1.
 Donati minores 3.
 Registrum longum 1.
 Precationum maiorum 4.
 215. Minorum 6.
 Evangeliorum 4.
 Precationes psalmorum 2.
 Cursus ³⁾ Cracovienses 3.
 Clipeus Spiritualis 2.
 220. Orationum polonicalium ex. 2.
 Fontes vitae 1.
 Septem psalmorum 1.
 Cursus polonicus 1.

Advoc. Cracc. 62. p. 114.

IX.

1549. Feria tertia vigilia Sti Stanislai in Maio⁴⁾

Inventarius rerum Simonis Thirlikovski ⁵⁾

Ad instigationem Margarethae olim Simonis Thirlikovski relictæ vi-
 duæ, res eiusdem Simonis Thirlikovski in praesentia Martini Gędzidło
 hospitis et Pauli Blyecharz ipsius Thirlikovski fratris, sunt officiose
 conscriptæ:

Exemplaria ligata in media cute.

- Rudimenta grammatices 17.
 225. Breviarium Gnesnense 1.
 Donatus trium linguarum 5.

¹⁾ German. Polon.

²⁾ Cantius Valentinus. Ex Publii Terentii comed. colloquiorum puerilium formu-
 lae, idiom. Polonico donatae 1545.

³⁾ Cursus był to wyciąg brewiarza dla świeckich.

⁴⁾ 7 Maja 1549.

⁵⁾ Księgarz tego nazwiska nieznany.

- Excerpta Terentii 4.
 Dictionarius Mormellii 1.
 Trivii grammatices 3.
 230. Preces maiores 11.
 Preces minores 14.

In integra cute in octavo.

- Ortuli polonici ¹⁾ 2.
 Trivii grammatices 4.
 Farragines iuris 2.
 235. Psalterium Passeris ²⁾ 1.
 Grammatica Philipi minor 1.
 Cursus Cracovienses in sedecimo 7.
 Cursus Gnesnenses 4.
 Precationes polonicae 3.
 240. *Posdrovienye* ³⁾ 4.
 Fons vitae 5.
 Precationes Psalmorum 2.
 Libelli lapidei 2.

Non ligata.

- Breviarii Gnesnensis 2.
 245. Precationes Psalmorum 5.
 Cursus Gnesnenses 9.
Posdrovyenye 4.
 Orationes Polonicae 4.
 Formulae puerorum 22.
 250. Erotemata ⁴⁾ Lupulli 10.
 Computus Spangenbergii 10.
Marcholti 19.
Kucharsthvo 4.
 Algorithmus linealis 8.
 255. Dialectica Billicani 5.
Varvas 15
 Grammatica Honter 5.

¹⁾ Hortulus animae. Książka do nabożeństwa.

²⁾ Psalterz Walentego Wróbla.

³⁾ Członków P. Jezusowych? Anielskie?

⁴⁾ Erotemata VIII partium orationis. (Donatus).

Gathki 3.

Pyesny 7.

260. Judicium in sedecimo 44.

Rubricellae 20.

Obraski 16.

Tunica lundensis szollogoracza vetus

Zupicza rubea vetus

Par calligarum de rubeo panno veteri

Plumatica ¹⁾ superior simplex

Cervical alias *vesglovko* inferius

Mitra rubea cuniculis subsuta

Vaginae alias *pusedro* orbium ligneorum

Vaginae cocleariorum de radice pini

Mensa simplex cum arcula

Lectum simplex.

Advoc. Cracc. 61. p. 163.

X.

1549. Feria VI. post Martini ²⁾

Inventarius rerum Hieronimi Chirurgici.

Exemplaria ligata 7.

Advoc. Cracc. 62. p. 463.

XI.

1549. Feria VI. post Francisci ³⁾

Inventarius rerum Stanislai ⁴⁾ Haller

In molendino papiraceo in Prątnick ⁵⁾

Cronica germanice scripta

Metamorphosis Ovidii

¹⁾ Plumatica = pierzyna.

²⁾ 15 Listopada 1549.

³⁾ 6 Grudnia 1649.

⁴⁾ Raczej »Stephani« bo Szczepan a nie Stanisław Haller umarł w r. 1549.

⁵⁾ Prądnik czerwony, wioska pod Krakowem.

265. Tragoedia Senecae
 Bohecius De disciplina scholastica
 Epistola Francisci Philelphi
 Epistola Francisci Nigri
 Tabulaturae opuscula 2.
270. Vita Christi polonice exarata
 Grammatica Enrichmanni ¹⁾
 Compendium super Sententias ²⁾
 Compendium totius grammatices

Advoc. Cracc. 62. p. 477.

XII.

1550. Feria II. ante Elisabeth ³⁾

Inventarius rerum doctoris Andreae Opoczno.

- Grammatica rudimenta
275. Libellus Articella dictus. ⁴⁾
 Commentarii in Aristotelem Stapulensis ⁵⁾
 Libellus De particularibus dictus
 Liber Hugonis ⁶⁾
 Serapio scriptus ⁷⁾
280. Dioscorides
 Seneca scriptus
 Pliniana defensio
 Expositio Hugonis Senensis super Aphorismos
 Ambrosii Mediolanensis liber
285. Epistolae divi Hieronimi
 Galeni liber
 Liber alter Galeni, item tertius liber eiusdem
 Antonii Guamerii liber
 Isagoge in Anatomiam
290. Ethica Aristotelis
 Oeconomia Aristotelis

¹⁾ Jacobus Henrichmanus.

²⁾ Petri Lombardi.

³⁾ 19 Listopada 1550.

⁴⁾ Articella było bardzo często używany i od wieku XIII bardzo popularny zbiór medycznych traktatów, zaczerpniętych z dzieł greckich i arabskich lekarzy.

⁵⁾ Jacobi Fabri Stapulensis Commentarii.

⁶⁾ Hugo Senensis, autor wielu dzieł lekarskich.

⁷⁾ Serapio, (Jahial ben Serabi) lekarz arabski z X wieku.

- Actuarii medici liber ¹⁾
 Practica in Chirurgia
 Aristotelis De anima
 295. Introductorium in Sphaeram ²⁾
 Psalterium scriptum
 Breviarium
 Postilla scripta
 Avicenna
 300. Varia opera
 Orosius historicus ³⁾
 Diomedes
 Astrologiae sexterni non insuti
 Ephemeridarum liber
 305. Aphorismorum ⁴⁾ liber
 Liber canonum ⁵⁾
 Liber Astronomiae scriptus
 Dioscoridis Pharmacorum non insutus
 Quintilianus
 310. Cultura rustici in IV^o
 Valerius Maximus
 Hugonis opera
 Cornucopiae ⁶⁾
 Plinius naturalis historia
 315. Theodosius ⁷⁾ De vita Alexandri scriptus
 Politica Aristotelis
 Colloquia Erasmi
 Andreas Vessalius ⁸⁾ in sexternis
 De re coquinaria liber
 320. Solinus ⁹⁾
 Julii Gregorii Heraldii liber
 Henrici Bebelii epistolae
 Articella non insuta
 Blankini tabulae
 325. Quaestiones in Praedicabilia ¹⁰⁾
 Priorum quaestiones ¹¹⁾
 Boetius De philosophiae consolatione.
 Plautus

¹⁾ De affectibus et actionibus spiritus animalis, eiusque victu Ll. II.

²⁾ Aristotelis. ³⁾ Paulus Orosius. Historiarum libri VII.

⁴⁾ Galeni. ⁵⁾ Johannis Damasceni Mesuae? ⁶⁾ Nic. Perottus.

⁷⁾ Theodosius sic! ⁸⁾ Andreas Vessalius (lck. XVI. w.)

⁹⁾ Solinus Caius Julius, De situ orbis terrarum et mirabilibus mundi.

¹⁰⁾ ¹¹⁾ Aristotelis.

Propositiones seu Flosculi ex Galeno

330. Isagoge Lanici ¹⁾
 Navis stultifera ²⁾
 Malleus maleficarum ³⁾

Advoc. Cracc. 63. p. 477.

XIII.

1550. Feria IV, vigilia Circumcisionis ⁴⁾

Inventarius rerum olim Georgii Morstin Advocati Cracoviensis.

- Valerius Maximus in folio
 Quintus Curtius De gestis Alexandri in folio
 335. Cornelius Tacitus in folio
 Breviarium Gnesnense
 Plauti comediae in folio
 Historia scholastica in folio
 Renanus De rebus germanicis ⁵⁾ in folio
 340. Galenus De compositione medicamentorum in folio
 Galenus in folio
 Priscianus
 Quintilianus.

Hi omnes supradicti libri non sunt ligati.

- Commentaria Marci Bauerii in coopertorium ligata
 345. Klackspiegel ⁶⁾ in folio in asses ligatus
 Prisciani grammatica cum commento ligata
 Liber secundus Decretalium ligatus
 Liber Summa angelica
 Epistolae familiares Ciceronis cum commento ligatae
 350. Processus iuris Kiliani King ⁷⁾ in folio

¹⁾ Panici? ²⁾ Sebastian Brandt: Narrenschiff.

³⁾ Jakób Sprengel i H. Institoris: Młot na czarownice.

⁴⁾ 31 Grudnia 1550. ⁵⁾ Beatus Rhenanus. De rebus Germanicis libri III.

⁶⁾ Sic! Klagspiegel, bardzo rozpowszechniona popularno-prawnicza książka.

⁷⁾ Prawnik Kilian King z owego czasu nie jest nam znany. Może to będzie Melchior Kling. cf. 506.

- Postilla Guillermi in IV ligata.
 Expositiones titulorum iuris ligatae ¹⁾
 Psalterium Davidis
 Vita Josephi Polonice
355. Petrarcha italice ligatus
 Institutiones imperiales in VIII ligatae.
 Andreae Alciati Processus lig.
 Actiones iuris Oldendorpii ligat ²⁾
 Disputatio De iure et aequitate ligata.
360. Psalterium bohemicum
 Terentius in VIII non ligatus
 Secunda pars bibliorum Germanice
 Lanspigel germanicum ligatum ³⁾
 Loci communes Philippi ligati
365. Aimari historiae civilis iuris ligat.
 Praecationes ad imitationem psalmorum in XVI ligat
 Joannis Ferarii Commentarius in VIII ⁴⁾
 Institutiones Anatomicae Joannis Grimleri
 De devolutione causarum ad Romanam curiam ligat.
370. Praecationum quotidianarum fasciculus
 Expositio himnorum ligat
 Saxenspiegel Germanicum in folio
 Institutiones in folio
 Phisica Aristotelis in folio, item
375. Eorundem exercitium elenchorum Aristotelis
 Statuta Poloniae Sigismundi Regis Poloniae
 Instituta cum divisionibus ligat
 Processus iuris germanicus ligat
 Grammatica Henrichmani
380. Dictionarius
 Salustius cum commento
 Sententiae Magdeburgenses scriptae ⁵⁾
 Waichbilt germanicum scriptum ⁶⁾
 Decreta regis Poloniae
385. Dictionarium trium linguarum
 De devolutione causarum *Advoc. Cracc. 63. p. 407.*

¹⁾ Sebastiani Brandt.

²⁾ Johannes Oldendorp: Actiones iuris, quae ex omnibus inter vivos commerciiis ad dirimendas lites proponuntur.

³⁾ Laienspiegel — podobnej treści jak Klagspiegel.

⁴⁾ Ferrarius Johannes. Commentarius de appellationibus; in institutiones; in titulum de regulis iuris? ⁵⁾ Magdeburger Weichbild, zbiór prawa Magdeburskiego.

⁶⁾ Zbiór wyroków oberhofu Magdeburskiego.

XIV.

1551. Feria VI ante Pentecostes. ¹⁾**Inventarius rerum olim Felicis Lang, advocati Vilmensis.**

In scrinium libri 43 ligati, variorum autorum depositi, ac in cameram atrii superioris delati sunt.

Plutarchi opusculum non ligatum in folio

Speculum historiae Vincencii Cuculati ²⁾ in regali non ligatum

390. Germanicae exegeseos volumina duo in folio non ligata

Egidii expositio in posteriorum et priorum Aristotelis non ligata

Phisica Aristotelis in folio non ligata

Liber principiorum Gilberti Porretani ³⁾ in folio non ligatus

Textus praedicamentorum Aristotelis in folio non ligatus

395. Isagoge Porphirii

Liber physiognomiae in quarto non ligatus

Libellus Nicolai Clamenii in quarto non ligatus

Erasmi Roterodami Paraphrases in Evangelium Mathei

” ” ” ” ” Lucae

400. ” ” ” ” ” Marci

” ” ” ” ” Joannis

” ” testamentum novum

Erasmi Paraphrasis In omnes epistolas beati Pauli Apostoli

Epistolae Pauli Apostoli

405. Erasmus Roterodamus paraphrasis in aliquot epistolas Pauli

Erasmi Roterodami lucubrationum cathalogus

Quaestiones variae Thomae Aquinatis momachi

Lunianus ⁴⁾ ligatus in folio

Senecae opuscula ligata in folio

410. Vocabularius Nestoris monachi ligatus in folio

Dictionarius germanicus scriptus in folio pargameneus

Elucidarius poeticus ligatus in quarto

Advoc. Cracc. 64. p. 174.

¹⁾ 15 Maja 1551.

²⁾ Czy nie Vincentius de Bellovaco, autor Speculum historiale?

³⁾ Porretianus Gilbertus: Princip. Aristot.

⁴⁾ Lunianus. sic. Lucianus?

XV.

1551. Feria VI ante Jubilate ¹⁾**Inventarius rerum olim Agnetis Zarsczanka, uxoris famati Vincentii Pacifici Itali ²⁾**Hortulus polonicus in albo corrigio cum argenteis clausulis
Passionale polonicum*Advoc. Cracc. 64. p. 451.*

XVI.

1551. Feria III in crastino Sti Laurentii ³⁾**Inventarius rerum olim Lucae Barbitonsoris.**

415. Libri quattuor germanici
Herbarium polonicum
Libri in medicina ⁴⁾ quattuor
Biblia bohémica nova
Liber quidam

420. Liber latinus in medicina
Hortulus polonicus
Imago beatae Mariae virginis ruthenicae

Advoc. Cracc. 64. p. 480.

XVII

Feria V post Purificationis ⁵⁾**Inventarius rerum olim Joannis Lencz ⁶⁾**Duo libelli germanici scripti, ligati in IV.
Pugilares¹⁾ 15 Kwietnia 1551.²⁾ Bardzo bogaty handlarz klejnotów.³⁾ 9. Września 1551.⁴⁾ sic!⁵⁾ 5 Lutego 1552.⁶⁾ Z inwentarza nie można dojść, czem się Lencz trudnił. Może był alchemikiem, gdyż są tam jakieś alembiki ad destilandas aquas.

425. Pulpitum cum missivis variis
 Biblia germanica cum nodulis cupreis
 Postilla germanica
 Chronica germanica
 Novum testamentum germanicum
430. Evangelia germanica
 Herbarius germanicus
 Rhetorica Ciceronis germanica
 Psalterium germanicum scriptum
 Chirurgia germanica
435. Catechismus latinus parvus
 Liber historiarum germanicus ¹⁾
 Hortulus animae ligatus germanicus
 Praecationes germanicae et etiam aliae praecationes
 Herbarium germanicum
440. Liber medicamentorum pro morbo regis latinus in IV ligatus
 Libellus de regimine sanitatis tempore pestilenciae ²⁾
 Titus Livius germanicus
 Liber antiquae fidei in folio
 Praecationes germanicae
445. Navis stultifera germanice ³⁾
 Catechismus germanicus

Advoc. Cracc. 65. p. 355.

XVIII.

1552. Feria VI. ante Pentecostes ⁴⁾

Inventarius rerum Stanislai Naramowski.

- Joannis Tagaultii ⁵⁾ De re chirurgica liber non ligatus
 Ovidii Metamorphosis cum commento
 Biblia ligata
450. Processus iuris in Germania usitatus
 Acta regis Ferdinandi cum Bohemis germanica in pargameno

¹⁾ Książki od Nr. 469 — 481 in folio ligati. ²⁾ A. J. Bariensis.

³⁾ Sebastian Brandt. Narrenschiff. ⁴⁾ 3 Czerwca 1552.

⁵⁾ Jean Tagault: De chirurgica institutione l.l. V.

- Liber germanicus antiquus
 Historiarum germanicarum antiquarum liber
 Icones herbarum Egenolphi ¹⁾
455. Liber continens Jacobi adolescentiam, cum
 Francisci Philelphi epistolis
 Historia stirpium Leonhardii Stirpii ²⁾
 Joachimi Fortii Enciclopedia artium
 Enchiridion medicinae Simonis a Lowicz
460. Joannis Stober ³⁾ sententiae
 Sententiae illustrium poetarum ⁴⁾
 Pedanus Dioscorides de plantis
 Farrago iuris
 Psalterium Eobani Hessi
465. Hortulus animae germanicus
 Cathechismus germanicus Joannis Ditembergier
 Effigies caesarum Romanorum cum textu germanico
 Liber medicinae ex variis authoribus collectus
 Erasmi Roterodami Moria
470. Exempla virtutum et vitiorum ex sacra scriptura collecta ⁵⁾
 Turcicarum rerum commentarii
 Officium Romanum Italicum in pargameno
 Sententiae collectae ex variis scriptoribus seu authoribus
 Methodus medicinae Leonhardi Fischii ⁶⁾
475. Ciceronis sententiae et apophthegmata
 Liber De radice chinae usu Vesalii
 Alfonsius De ligni s. usu
 Pharmacopola Silvii
 Catulus
480. Praecationes Biblicae
 Philosophiae naturalis liber Alberti Magni
 Libellus De moribus gentium
 Grobianus De morum simplicitate
 Officia Ciceronis in pargameno
485. Libellus scriptus arithmeticae
 Wolfgangi Diasteri ⁷⁾ De Turcarum et Saracenorum gestis historia
 Orationes Basilii Magni
 Formulae praecationum Georgii Vicellii

¹⁾ Egonolph Chr. Herbarum imagines vivae. Francf. 1536.

²⁾ Stirpii, sic. Leonhard Fuchs! ³⁾ Stobnicensis?

⁴⁾ Georgius Maior: Sententiae veterum poetarum?

⁵⁾ Nicolaus Hanapus. ⁶⁾ Fischii. Sic! Fuchsii?

⁷⁾ Diasteri?

Galenī ars medicinae

490. Galenus De morborum differentiis

491.^a Hipiatria ¹⁾

Jeronimi Cardani de sapientia libri V.

Advoc. Cracc. 65. p. 419.

XIX.

1552. Vigilia Corporis Christi ²⁾

Inventarius rerum Dni olim Chodorowski ³⁾

Sex volumina ligata iuris caesarei seu corpus iuris

Quattuor volumina Joannis Bertachlini in iure ⁴⁾

Remissorium germanicum in iure spirituali

495. Speculum Germanicum

Speculum Saxonicum, cum latino inserto textu

Speculum Saxonicum et ius municipale in pargameno

Decretalium papalium volumina III

Joannis Ferrarii opus iuris in folio non ligatum

Calepinus et alter Calepinus antiquus

500. Sabellici historici duo volumina

Chronica Polonorum

Biblia

Novum testamentum germanicum

Summa Silvestriana

505. Concordantiae maiores bibliae

Liber Melchioris Kling ⁵⁾

Institutiones Caesarianae

Orbis terrae Concordia

Tabulatura choraulos ⁶⁾ spectans

510. Ptolomei geographiae liber

Petri Lombardi quattuor sententiarum libri

Oldendorpii Practicae iuris thomi II

¹⁾ W współczesnych inwentarzach napotykamy często *Medicina equorum* (Hippiatria). ²⁾ 15 Czerwca 1552.

³⁾ Inwentarz ten spisany został na żądanie wykonawców testamentu Wacława Chodorowskiego. cf. Nr. IV.

⁴⁾ Bertachinus Johannes, prawnik z końca XV wieku. Autor bardzo znanego dzieła *Repertorium sive Lexicon utriusque iuris*.

⁵⁾ Melchior Kling a Steinau. Prawniki z pierwszej połowy w. XVI cf. 350.

⁶⁾ Sic? cf. 269.

- Expositiones iuris Sebastiani Branth ¹⁾
 Paraphrasis Erasmi super eplas Pauli
515. Diurnale parvum
 Novum testamentum
 Hortulus
 Fons vitae
 Cornu copiae Aldinae pressurae
520. Epistolae Erasmi Roterodami
 Adagia Erasmi
 Opera Augustini Dati
 Titus Livius
 Institutiones principis Erasmi Roterodami cum Mor'a eiusdem
525. Plutarchus
 Angelus Politianus
 De conscribendis epistolis Erasmi
 Conciliationes scripturae Andreae Brentii ²⁾
 Commentaria Caesaris
530. Modus orandi
 Psalterium
 Zodiacus vitae
 Encomium matrimonii per Erasmus Roterodamum
 Eckii contra Lutherum libellus
535. Postilla Petri Artopei
 De matrimonii institutione Erasmi Rot.
 Confutationes doctorum parisiensium contra Lutherum
 Epistolae Plinii
 Evangelia Erasmi Rotterodami
540. Novum Testamentum
 Paraphrasis Erasmi Rot. in Evangelium S. Joannis
 Eiusdem paraphrasis in Mathei et in Lucae Evangelium
 Loci communes Nicolai Herbor ³⁾
 Plutarchus
545. Erasmi Rot. libellus De misericordiae Dei
 Erasmi Rot. dialogus De recta pronuntiatione
 Buccaeus in Epistolas Pauli
 Erasmi opuscula de iocis
 Beroaldi opusculum
550. Eckius De sacrificio missae
 Loci communes Philippi

¹⁾ Expositiones titulorum iuris; popularny podręcznik Instytucji prawa rzymskiego. ²⁾ cf. Biblicae Concordantiae. ³⁾ Herbor, Sic.

- Hiperdiaspistes Erasmi
 Valerius Maximus
 Brencius De administranda republica
 555. Pandectarum libellus
 Libellus notariatus in arte iuris ¹⁾
 Epistolae divi Pauli antiquae pressurae
 Psalterium Campensis
 Postilla Cervini
 560. Quintilianus in quarto
 Farrago iuris
 Epithome adagiorum Erasmi
 Postillarium Davidis Reinecii
 Loci communes iuris Oldendorpii
 565. Responsoria
 Enchiridion locorum Eckii contra Lutherum
 Sibillae carmina ²⁾
 Praecationes Christianae
 Praecationes Psalmorum
 570. Contemplationes ad veram pietatem
 Marci Sabellici de moribus gentium non ligatum
 Tria ligamina librorum non ligatorum

Advoc. Cracc. 65. p. 423.

XX.

1553. Sabbatho ante Galli ³⁾

Inventarius rerum olim Erasmi Lipniczki doctoris.

- Lactantius
 Sermo Nicoli
 575. Plato
 Plinius
 Nicoli ⁴⁾ in medicamentis
 Calepinus

¹⁾ Bardzo rozpowszechniony zbiór formularzy na rozmaite akta prawne i kautel prawniczych. ²⁾ Libanus Georgius. ³⁾ 14 Października 1853.

⁴⁾ Nicoli. sic. Nicolaus Praepositus albo Nicolaus Falcutius.

- Scopus ¹⁾ publicus Novicampiani non ligatus
580. Commentatio in Iliadem Homeri non ligata
Annotationes Orosii in Medicamenta non lig.
Ordinatio Ecclesiae
Elementa geometriae
Arminii dialogus
585. Augustinus Datus
Polianther ²⁾
Astronomiae introductorium
Rhetorica Ciceronis
Almanach Petri Pitali ³⁾
590. Practica Serapionis
Consilia medicinae Benedicti Victorii
Eiusdem De re medica liber
Urbani ⁴⁾ grammatica graeca
Marci Gatinari ⁵⁾ In artem medicam
595. Messus ⁶⁾ cum expositione Mondini
Valerius Maximus
Cardinalis Juliani Epistolae
Lucani Pharssalia
Centum novellae Boccacii
600. Paulus Egineta
Proverbia Rotterodami
Opera Ciceronis
Hipocras
Galenus
605. Volateranus ⁷⁾
Opus Textoris ⁸⁾
Petrus Bambus
Priscianus
Clementia Clementini ⁹⁾
610. Chirurgiae liber
Apparatus linguae latinae
Consilia ¹⁰⁾ Bartholomei Montagno
Lexicon latinum
Francisci Bonafide practica medicine
615. Dictionarius

¹⁾ Sic! ²⁾ Johannes. Contra Lutherum. ³⁾ Sic! ⁴⁾ Bellunensis.

⁵⁾ cf. 21. ⁶⁾ Johannes Damascenus Mesua.

⁷⁾ Volaterranus Jacobus Historicus. ⁸⁾ Textor Benedykt, lekarz z XVI wieku.

⁹⁾ Sic! czy nie zbiór papieskich dekretaliów zwany Clementinae?

¹⁰⁾ Medica.

- Homeliae Haimonis
 Mesue De consolatione ¹⁾ medicamentorum
 Canones reformationis Stancari
 Johannis de Concoregio ²⁾ practica medicinae
 620. Consilia medicinae Antonii Cernasonii
 Valosci de Tarania ³⁾ practica Medicinae
 Nicolai Nicoli ⁴⁾ De membris generationis
 Pandectarum opus
 Valesci de Tarantha opus in medicinam
 625. Biblia
 Almanach
 Galenus
 Hermis in Vergilium
 Plutarchus De viris clarissimis
 630. Horatius
 Novum testamentum
 Tibullus, Catullus, Propertius
 Chronica Polonorum
 Questiones Versoris ⁵⁾
 635. Beroaldus
 Dasipodii ⁶⁾ Dictionarius
 Orationes Nacianceni ⁷⁾
 Opus Astromendriae ⁸⁾
 Donatus in Eneida
 640. Herbarium
 Neapolitani Mentagre ⁹⁾
 Joannes de Vico
 Diomedis opus
 Plutarchus
 645. Juvenalis
 Metamorphosis
 Epistolae Senecae
 Congestum logicum
 Opera quaedam Erasmi Roterodami
 650. Ethica Aristotelis
 Officia Ciceronis

¹⁾ Sic! ²⁾ Lekarz z XV wieku.

³⁾ Sic! De Torrento cf. 1. ⁴⁾ Nicolaus Falcutius (Nicolus).

⁵⁾ Johannes Versor. Quaestiones de anima (Aristotelis).

⁶⁾ Dasipodius Conrad, Dictionarium Mathematicum albo też latino-germanicum.

⁷⁾ Georgius Nazianzenus Eppus. ⁸⁾ Astromendriae! sic. ⁹⁾ Sic!

- Oda Horatii
 Rotterodami Erasmi De encomiis matrimonii
 Problemata Aristotelis
 Epistolae Policiani
 655. Institutiones imperiales
 Lucii Scopae grammatica ¹⁾
 Tusculanae quaestiones Ciceronis
 Mancinellus ²⁾ De sermonibus
 660. Epistolae Horatii
 Empirica ad varias aegritudines
 Cornelius Agrippa
 Pasquillorum thomi 2
 Vergilius parvulinus
 665. Abubetri opera
 Aphorismi Hipocratis
 Nicolai Hanapi ³⁾ De virtutibus et vitiis
 Galenus De medicamentorum compositione
 Antonii Sabellici De memorabilibus factis
 670. De anima Aristotelis
 Catullus
 Erasmus De conscribendis epistolis
 Enchiridion poeticum
 Valerius una cum Martiali
 675. Erasmi Adagia
 Apophthegmata Camertis
 Enchiridion locorum communium
 Baptista Mantuanus
 Vergilius
 680. Almanach
 Plautus
 Erasmi Colloquia
 Grammatica Gazae ⁴⁾
 Ovidius
 685. Liber scriptus de re medica

Advoc. Cracc. 66. p. 715.

¹⁾ Lucius Scoppa. Grammatica latina

²⁾ Antonius Mancinellus: Sermonum decas

³⁾ Exempla virtutum et vitiorum ex sacra scriptura collecta.

⁴⁾ Graeca Theodoris.



INDEX.

- A**bubetrus (Almansor, Caietanus, Rhases.) 4, 48, 665.
- Acolästus. Comoedia polon. cf. Gnaphaeus.
- Actuarius medicus 292.
- Aegineta Paulus 16. 600.
- Aesopus.
— Fabulae 128.
— — maiores 197.
- Agrippa Cornelius. 662.
- Aimarus. Historiae civ. in iure 365.
- Albertus Magnus. Philosophia 145, 180, 481.
- Alciatus Andreas. Processus iur. 357.
- Almanach 626, 680.
- Almansor v. Abubetrus.
- Alphonsius. De ligni usu 477.
- Ambrosius Mediolanensis 284.
- Anasthasius. De variis quaestionibus. 37.
- Antiochinus Aettius. 25.
- Aquinas Thomas. 407.
- Aristoteles.
— Anima 294, 634, 670.
— Ethica 290, 650.
— Exercitium Elenchorum 375.
— Phisica 374, 392.
— Politica 290, 316.
— Praedicabilia 325, 394.
- Aristoteles.
— Priorum Libri 326, 391.
— Problemata 654.
— Sphaera 295.
— Commentarii in. 276.
— Propositiones ex. 38.
- Arithmetica. 485.
- Arminii dialogus. 584.
- Arpianus Alexandrinus 54.
- Ars notariatus 556.
- Articella. 275, 323.
- Artoppaeus Petrus. Postilla 535.
- Astrologia 303.
- Astronomia. 307, 638.
— Introductorium 626.
- Avicenna. 30, 299.
- B**ariensis A. F. Regimen sanitatis 441.
- Basilius Magnus. Orationes 487.
- Bauer Marcus. Commentaria 344.
- Bebelius Henricus. 322.
- Bembus Petrus. 607.
- Beroaldus Philippus. 27, 549, 635.
- Bertachinus Johannes 493.
- Biblia 449, 502, 625. cf. Testamentum.
— bohemica 417.
— germanica 129, 362, 426.
— graeca 68.

Biblia cf. Testamentum.
 — parva 19.
 Biblicae Concordantiae.
 v. Brentius.
 Billicanus Theobald. Dialectica 162, 255.
 Blanchinus Johannes. Tabulae 62, 324.
 Blasius. Paraneses. 152, 208.
 Boccacius. Centum novellae 599.
 Boetius.
 — De consolatione philosophiae 327.
 — — disciplina scholastica 266.
 Bonafide Franciscus. Practica medicinae 614.
 Borbonius Nicolaus. Poedagogium 154.
 Brandt Sebastian. Expositiones titulorum iuris 352, 513.
 — Narrenschiff 331, 445.
 Bredanus Jacobus. cf. Zoviti.
 Brentius Andr. Conciliationes scripturae sacrae 528.
 — De republica 554.
 Breviarium 297.
 — Gnesnense 225, 246, 336, cf. Cursus.
 Buccaeus in Paulum. 547.
Caesar C. I. Commentarii 529.
 Caietanus cf. Abubetrus.
 Calepinus. 122, 499.
 Camers Varinus. Apophthegmata 676.
 Campensis Johannes. Psalterium 558.
 Camperius Simphorianus. 78.
 Cantius Valentinus. Formulae colloquiorum 211.
 Capito Fabr. Grammatica hebraea 61.
 Cardanus Hieronimus. 492.
 Catechismus. 435, 446, 466.
 Catullus. 479, 632, 771.

Celsus Cornelius. 44.
 Cernasonius Ant. Consilia medica 620.
 Chirurgia. 293, 434, 447, 610.
 Cicero M. T. 602.
 — De Amicitia 179.
 — — Officiis 89, 484, 651.
 — — Partitione oratoria 161.
 — Epistolae breviores 136, 192.
 — — familiares 77, 127, 349.
 — Oratio pro Marco Marcello 160.
 — Rhetorica (germanica.) 432, 588.
 — Sententiae 475.
 — Tusculanae quaestiones 658.
 — Commentarii in Ciceronem 52.
 Clemangis de Nicolaus. 397.
 Clementini Clementia. 609.
 Clipeus Spiritualis. 219.
 Computus novus. 190.
 — summarius. 171.
 Conceregio Johannes de Practica Medicinae. 69.
 Confutatio doctorum Parisiensium. 537.
 Congestum logicum. 648.
 Constatini privilegium 66.
 Contemplatio ad veram pietatem. 570.
 Cornu copiae v. Perottus.
 Corpus iuris civilis 112, 113, 114, 115, 117, 118, 356, 373, 377, 493, 507, 555, 623, 656.
 — Expositio titulorum 352, 513. cf. Brandt.
 Cosmographia. 88.
 Cronica bohemicis. 107.
 — germanica. 263, 428, 453.
 Cultura rustici 310.
 Cursus Cracovienses 218, 237.
 — Gnesnenses 238. 246.
 — Polonici 223.
Dasipodius Conrad. Dictionarius 636.
 Datus Augustinus. 14, 522, 558, 585.

David.

- Psalterium 235, 296, 353, 464, 531, 563.
- — bohemicum 360.
- — germanicum 433.
- — polonicum 93.
- Psalmi VII. 222.
- Psalmorum interpretatio 74.
- Praecationes ex Psalmis 153, 217, 242, 245, 366, 569. cf. Campensis, Erasmus, Hessus. Wróbel.

De accentibus 33.

- arcanis fidei 49.
- devolutione causarum 369, 386.
- iure et aequitate 359.
- ligni s. usu. 476.
- moribus gentium 482.
- morum simplicitate 483.
- particularibus 277.
- radices chinae usu 476.
- re chirurgica 447. cf. Chirurgia.
- — coquinaria 319.
- — medica 685.
- verbo mirifico 3.
- vita Alexandri 315.

Decreta regis Poloniae. 384 v. Statuta.

Decretales. 347, 498.

Demosthenes. 158.

Diaster Wolfg. De rebus gestis Turcarum. 486.

Didascalus. Comoedia cf. Breddanus.

Diesthemius Petrus. Homulus (Comoedia). 166, 175.

Diomedes. 302, 643.

Dioscorides. 15, 280, 308, 462.

Disputatio cum Iudaeo. 57.

Dithemberger Johannes. 466.

Diurnale. 515.

Donatus Aelius. 212.

- III linguarum 226.
- in Aeneid. 639.

Eccius Joh. 534, 566.

Eccius Valenti. De sacrificio Missae. 550.

Effigies caesarum Romanorum 467.

Egenolph Chr. Imagines herbarum 454.

Elucidarius poeticus. 412.

Empirica ad varias aegritudines 661.

Enchiridion locorum communium. 677.

— poeticum 673.

Ephemerides 304.

Erasmus Rotterodamus. 649.

— Adagia 521, 563, 601, 675.

— Antibarbaron 558.

— Auctarium 56.

— Cathalogus lucubrationum. 406.

— Chilias 13.

— Colloquia 317, 682.

— De conscribendis epistolis 527, 672.

— — iocis 548.

— — misericordia Dei 545.

— — recta pronuntiatione. 546.

— encomiis matrimonii 533, 536, 658.

— Ecclesiastes 53.

— Enchiridion militis Christiani 63, 94.

— Epistolae 43, 520.

— Expositio in orationem dominicam 92.

— Hyperdiaspistes 552.

— Institutiones principis 524.

— Lingua 79.

— Modus orandi 83.

— Moria 469, 524.

— Paraphrasis in Evang. 398, 399, 400, 401, 402, 403, 405, 514, 539, 541, 542, 543.

— Postilla 91.

— Sintaxis 164.

Erasmus Rotterodamus.
— Testamentum novum 33,
96, 403.
Evangelia 216, 430 cf. Biblia,
Testamentum
Exempla virtutum et vitio-
rum ex sacra scriptura 470,
667 cf. Hanapus.

Faber Jac. Stapulensis 276.
Farrago iuris 193, 234, 436,
561.
Ferdinandi regis acta 451.
Ferrarius Johannes. Com-
mentar. iur. 367, 498.
Fons vitae 221, 241, 518.
Formulae quotidianisermo-
nis 194.
Fortius Joachimus. Ency-
clopaedia 458.
Fuchs Leonhard. Historia
stirpium 456, 474.

Gadki polskie. 258.
Galenus 286, 287, 340, 341,
604, 627.
— Aphorismi 305, 329.
— Ars medica. 490.
— De affectis 47.
— — compositione medica-
mentorum 340, 668.
— — morborum differentiis.
491.
— Methodus medendi. 24
— Paradoxorum liber 23.
Gasa Theodor. Grammatica
graeca 683.
Gatinares Marcus. 21, 594.
Gellius Aulus. Noctes Atti-
cae 29.
Geometriae elementa 583.
Germanica exegesis 390.
Gnaphaeus Guilhelmus.
Acolastus (Comoedia po-
lonica) 167.
Grammatices Compendium.
273.
— Rudimenta 150, 188, 224,
269.
— Trivius 151, 210, 229, 233.

cf. Honter, Lupullus, Hen-
richmanus.
Grimler Johannes. Institu-
tiones anatomicae 368.
Grobianus 488.
Guamerius Antonius. 288.
Guarinus Veronensis 678.
Guillermus Post illa 351.

Haebraicae radices 71.
Haymo, Homeliae 616.
Hanapus Nicolaus. Exempla
virtutum et vitiorum 470,
667.
Henrichmanus Joh. Gram-
matica. 379.
Heraldus Gregorius. 321.
Herbarium. 39, 640.
— germanicum 431, 439
— polonicum. 416.
Herbor Nicolaus. Loci com-
munes 543.
Herman. Farrago 95.
Hessus Eobanus. Psalterium.
464.
Heyden Sebaldus. Formulae
pueriles 138, 195, 249.
Hieronimus.
— Aureola 59.
— Epistolae 10, 178. 285.
Hippiatria. 491 a.
Hippocras. 603.
— Aphorismi. 69, 86, 666.
Historia germanica 428, 436,
453, cf. Cronica.
— scholastica 338.
Homerus. Commentaria in 580.
Honter Johannes. Gramma-
tica 157, 257.
Horatius. 669.
— Epistolae 630, 460.
— Odae 652.
Hortulus animae 517.
— — germanicus 437, 465.
— — polonicus 232, 413,
421.
Hugo Senensis. 278, 283, 312.
Hymnorum expositio 371.
Imago s. Annae. 108.
— Coenae domini 106.

Imago

- Mariae beatæ Virginis 101.
- — Magdalene 104.
- — ruthenicae 422.
- Misericordiae 103.
- Pueri 105.
- Trium regum 103.

Isagoge in Anatomiam 289.

Jacobi adolescentia 455.

Johannes Damascenus v. Mesua.

- de Łancut. Algorithmus linealis 143, 183.

Josephi historia v. Rej.

Judicia 260.

Julianus Cardinalis. Epistolae 597.

Justinus. Historia 40.

Juvenalis. 645.

King Kilian. Processus iuris. 350 cf. Kling.

Klagspiegel 345.

Kling Melchior. 350, 506.

Kromer Martinus Orationes 182.

Kucharstwo. 163, 253. cf. De re coquaria.

Lactantius. 573.

Laienspiegel 363.

Lanicus. Isagoge 330.

Lascaris Constantinus. 45.

Latinae linguae apparatus 611.

Libanus Georgius Lignicensis

- De musices laudibus 172.

- Carmina Sibillae 567.

- Epistola collaudatoria graeco-latina 187.

Liber antiquae fidei 443.

Liber epistolarum diversorum philosophorum. 36.

Libri graeci 7, 18, 42, 55, 76, 84, 131.

- germanici 130, 132, 415, 423, 452.

- haebraici 26, 28, 81, 82.

Livius Titus. 442, 523.

Loci communes 364.

Lombardus Petrus. Compendium super sententias. 272, 511.

Lucanus. Pharsalia. 598.

Lucianus 20, 408.

Lupullus Sigismundus.

- Erotemata VIII partium orationis 250.

- Rudimenta 142, 188.

- Sintaxis 200.

Łancut Johannes de. v. Johannes.

Łowicz Simon de Enchiridion medicinae 459.

Magdeburgenses Sententiae 382.

- Weichbild 383.

Maiores Georgius. Sententiae veterum poetarum 461.

Manzinellus Antonius, Sermonum decas 659.

Mantuanus Baptista. 85, 678.

Margaritha philosophica. 34.

Martialis 674.

Marycki S. v. Demosthenes.

Medicamentorum liber. 440.

Medicinae liber 468.

Melanchton Philippus. Sintaxis 181.

Methodus confessionis 206.

Mesua Johannes Damascenus 17, 306, 595.

- De compositione medicamentorum 617.

- Isagoge 67.

Miechow Mathias de.

Chronica Polonorum 123, 501, 633.

Missale carmelitarum 207.

Modrzewski Andreas Fr. 173, 203.

- Oratio polonica 177.

Modus orandi 530.

Montagno Bartolomeus de. Consilia medica 12, 612.

Mores Gentium. 482. cf. Sabelllicus.

Mosellanus Petrus.

— Dialogi 134, 167.

— Tabulae 140, 201.

Moster Sebastianus. Grammatica haebra. 72.

Murmelius Johannes. Dictionarius. 169, 209, 228, 385, cf. Vocabularius.

Nazianzenus Gregorius.
Orationes 637.

Neapolitani Menta 641.

Nestor monachus 410.

Nicolai Sermo 574.

Nicolaus Eppus. Sententiae. 64.

Nicolaus Medicus (Falcutius) 577.

— De membris generationis. 622.

Niger Franciscus 268.

Novus Orbis 11.

Novicampianus. Scopus publicus 579.

Obrazki 263.

Officium Romanum 472.

Oldendorp Johannes.

— Actiones iuris 358, 512.

— Loci communes 564.

Opeć Baltazar. Vita Christi. 147, 270.

Orbis terrae concordia 508.

Ordinatio ecclesiae 582.

Orosius Paulus 301, 581.

Orzechowski Stan. 165, 196.

— Orationes polonicae 189.

Ovidius. 72.

— Metamorphosis. 205, 264, 453, 646.

Ovis perdita (Comoedia) cf. Zovitius.

Pasquilli. 663.

Passionale polonicum 414.

Paulus. Epistolae 404, 557.

Perottus Nicolaus. Cornu copiae 8, 313, 519.

Petrarca 355.

Philelphus Franciscus. Epistolae 267, 456.

Philo Alexandrinus. 9.

Phisognomia. 396.

Pieśni. 259.

Pitalus Petrus. Almanach. 589.

Plato. 575.

Plautus. 328, 681.

— Comoediae 2, 337.

— Sententiae ex. 174.

Pliniana defensio 282.

Plinius. 58, 576.

— Epistolae 538.

— Historia 50, 314.

Plutarchus. 388, 525, 544, 644.

— De educandis pueris 202,

— De viris clarissimis 629.

Polianther Johannes 586.

Politianus Angelus 526, 655.

Polonicae meditationes 144.

— Orationes 141, 220, 248.

Poradlne 97.

Porphirius Isagoge 395.

Porretanus Gilbertus. 393.

Postilla 298, 351, 427, 559.

Postillarium 563.

Pozdrowienie członków P. Jezusowych (Anielskie?) 240, 247.

Practica in Chirurgia 293. v. Chirurgia.

Praecationes.

— Biblicae 480.

— Christianae 568.

— Germanicae 444, 489.

— maiores 148, 214, 230.

— minores 149, 215, 231.

— Polonicae 239.

— quotidianae 370. cf. David, Hortulus, Vicellius.

Priscianus 342, 608.

Processus iuris. 378, 450, cf. Kling.

Propertius 632.

Ptolomaeus Claudius. Cosmographia 73, 116, 510.

Quintilianus 309, 343, 560.

Quintus Curtius 334.

Reineccius Postillarium. 563.
Rej Mikołaj.

— Advocatus cum plebano.
155.

— Józef 354.

— Warwas 146, 191, 256.

Remissorium in iure spiri-
rituali 494.

Responsorium 566.

Restitutio doctrinae chri-
stianae 186.

Renchlin Johannes 65.

Rhases v. Abubetrus.

Rhenanus Beatus. De rebus
germanicis 339.

Riccus Paulus 60.

— In Psalmos 35.

Sabellicus Ant.

500, 571, 669,

Sachsenspiegel. 119, 120,
372, 495, 496, 497.

Sallustius 381.

Salomo rex. 137.

— Annotationes in. 70.

Sanitatis Tacreni 46.

Scoppa Lucius. Grammatica.
657.

Seneca 281, 409.

— Epistolae 647.

— Tragoediae 265.

Sententiae ex variis autoribus
473.

— illustrium poetarum 461.
cf. Maior.

Serapio (Ben Arabi) 279, 590.

Siculus Johannes. Antiqua-
rum lectionum liber 41.

Silvestriana summa 504.

Silvius pharmacopola 478.

Solinus C. Julius 320.

Sortilegia 100.

Spangenberg Johannes.

— Computus ecclesiasticus 139,
199, 251.

— Dialectica 185.

— Quaestiones musices 133.

Sprenger Jacobus. Malleus
maleficarum 332.

Stancar. Canones reformationis
618.

Statuta v. Decreta.

— Poloniae 376.

— Sigismundi regis 99.

— variarum provinciarum 90.

Stobnicensis Johannes.

Sententiae 460.

Sturmius Johannes. Episto-
lae 176.

Summa Angelica. 348.

Suetonius Tranquillus 22.

Tabulae motuum 62. cf.
Blanchinus.

Tabulatura 269, 509.

Tacitus Cornelius. 335.

Terentius Publ. 361.

— Excerpta 227.

— Formulae colloquiorum ex
211 cf. Cantius.

Testamentum cf. Biblia.

— — germanicum, 429, 503.

— — graecum 75.

— novum 32, 96, 516, 540, 631.
cf. Erasmus.

— — argumenta 204.

Textor Bened. 606.

Theodosius, De vira Alexan-
dri 315.

Theodoricus. Eclogae grae-
cae 51.

Tibullus 632.

Turcicarum rerum com-
mentarii 471.

Urbanus Bellunensis. Gra-
mmatica Graeca 593.

Valerius Maximus. 311, 333,
553, 596, 674.

Valescus de Torrento. Pra-
ctica medicinae 1, 621, 624.

Vergilius P. M. 628, 639, 664,
679.

Verinus Michael. Disticha de
moribus 80, 198.

Versor Johannes. De anima
quaestiones 634. cf. Aristo-
teles.

Vesalius Andreas 318, 476.

Vicellius Georgius. Formu-
lae praecationum 488.

Vico Johannes de 642.
 Victorius Benedictus.
 — Consilia medicinae 591.
 — De re medica 592.
 Vincentius Cucullatus (de
 Bellovaco?) Speculum hi-
 storiae 389.
 Vocabularius 385, 616.
 — Germanicus 411.
 — Graecus 31.

Vocabularius.
 — Latinus 613 ct. Murmelius.
 Dasipodius.
 Volaterranus Jac. 605.
Warwas v. Rej.
 Wróbel Wal. (Passer) Psalte-
 rium 235.
Zodiacus vitae 532.



